

Мислење со препораки за изменување на Правилникот за начинот на изградба на јавните електронски комуникациски мрежи и придружни средства на Агенцијата за електронски комуникации

Генерална препорака

Заедничкото користење на јавни електронски комуникациски мрежи и придружни средства (особено на физичката инфраструктура) е еден од темелните принципи во регулативата на ЕУ¹ за обезбедување развој на конкуренцијата, односно развој на електронските комуникациски мрежи и услуги². Во оваа насока, во февруари 2020 година Европската Комисија започна процес на ревизија на регулативата за можно проширување на опфатот за заедничко користење на инфраструктурата.

Во таа насока, согласно член 62 ставови (4) и (5) од ЗЕК е утврдено:

“(4) Јавните електронски комуникациски мрежи и придружни средства, освен во случај кога не постои техничка можност, мора да се градат на начин што ќе обезбеди пристап и нивно заедничко користење согласно со овој закон, а со цел да се обезбеди заштита на животната средина, заштита на просторот од непотребни интервенции, како и заштита на човековото здравје и безбедност. За таа цел, при градењето на овие електронски комуникациски мрежи и придружни средства мора да се предвиди поставување на пристапна точка која ќе го овозможи заедничкото користење на пристапниот дел на мрежата, за што Агенцијата ќе донесе одлука согласно со членот 75 од овој закон.

(5) Агенцијата во соработка со министерството надлежно за градење, со пропис подетално ќе ги пропише техничките и другите прашања кои се однесуваат на имплементацијата на одредбите од ставот (4) на овој член и членот 63 од овој закон.“

Имајќи го предвид претходното, **правилникот треба биде насловен како Правилник за начинот и условите за пристап и заедничко користење на јавните електронски комуникациски мрежи и придружни средства**, а неговиот опфат и цел треба да бидат правила што ќе овозможат заедничко користење на јавни електронски комуникациски мрежи и придружни средства за сите заинтересирани оператори.

Пропишаните правила ќе треба да обезбедат практично и ефикасно постапување и спроведување по барање на оператор(и) за заедничкото користење на мрежи и средства³ од друг(и) оператор(и).

¹ пакет Директиви на ЕУ за електронски комуникации од 2009 година (претходно 2002 година), најновата Директива од 2018 година (Европски законик за електронски комуникации), како и Директивата од 2014 година за намалување на трошоците за развој на бродбенд мрежи.

² особено за развојот на фиксните NGN и NGA мрежи како што се оптичките мрежи и за развојот на 5G мрежите.

³ на пр. слободен простор во кабелска канализација, антенски столбови, комуникациски кабли/оптика внатре во згради, друга физичка инфраструктура итн.

Пропишаните правила ќе треба да се применуваат како основни услови во фазите на планирање, проектирање, градење, употреба и одржување на јавните електронски комуникациски мрежи и придружни средства.

Во постојниот Правилник постојат одредби за заедничко користење на одредени видови инфраструктура/средства, но потребно е нивно допрецизирање и проширување на опфатот.

Заедничкото користење ќе треба да се реализира преку користење на податоците на Агенцијата за електронски комуникации (АЕК) од Единствената точка за информации и Платформата за поддршка на имплементацијата на Националниот оперативен бродбенд план, како и податоците на Агенцијата за катастар на недвижности.

Во таа насока, се дава поддршка на АЕК во намерата со овој правилник да се прошири опфатот на податоци што ќе се бараат од операторите⁴ за постојно/планирано покривање со бродбенд мрежи, користење на бродбенд услугите, итн.

Бараните податоци ќе се користат и за подготовка на извештаите за развојот на бродбендот во државата преку следење на DESI индикаторите за димензијата „Поврзливост (Connectivity)“. Имајќи предвид дека Европската Комисија во своите DESI извештаи веќе објавува податоци за покриеност со мрежи со многу високи капацитети (VHCN), препорачуваме во податоците што ќе се бараат од операторите да бидат вклучени и овие видови мрежи.

Дополнителни препораки

- Во правилникот не може да се содржи материја која веќе е уредена со Законот за градење⁵.

Дополнително, за препораките и техничките спецификации што се наведени во правилникот: заштита од пренапони, заземјување, правила за поставување на кабелска канализација, шахти, минимални растојанија при меѓусебно приближување/вкрстување со различни видови инфраструктурни објекти (кабли, водоводи, гасоводи, топоводи, нафтоводи,...), начин на поставување на кабли во урбани и рурални средини, итн, а имајќи предвид дека согласно членот 43 од Законот за градење министерството надлежно за градење е надлежно за пропишување на стандардите и нормативите за проектирање, потребна е соработка и усогласување со Министерството за транспорт и врски. Дотолку повеќе што согласно член 62 став 5 од ЗЕК, Агенцијата правилникот треба да го донесе во соработка со ова министерство.

- Согласно член 39 од најновата Директива на ЕУ од 2018 година⁶, Европската Комисија подготвува и објавува во „Службен весник на Европска Унија“ список на незадолжителни

⁴ што е согласно член 55 од ЗЕК

⁵ во Законот за градење во членот 43 дефинирана е проектната документација, видовите на проекти, стандарди и нормативи за проектирање, итн.

⁶ претходно во член 17 од Рамковната Директива од 2009 година

стандарди за да послужат како основа за поттикнување на усогласено обезбедување на електронски комуникациски мрежи и услуги.

Дополнително, согласно истата Директива, кога Европската Комисија има намера да ја направи **задолжителна имплементацијата на одредени стандарди**, таа објавува известување во „Службен весник на Европска Унија“ и ги повикува сите засегнати страни јавно да ги изнесат своите коментари. Комисијата, преку спроведување на актите, **задолжително ги спроведува релевантните стандарди со тоа што ги наведува како задолжителни стандарди** во списокот на стандарди или спецификации објавени во „Службен весник на Европска Унија“.

Треба да се има предвид дека РС Македонија е земја кандидат за членство во ЕУ, што значи дека своето законодавство (вклучително и стандардите) треба да го прилагоди на европското.

Имајќи го предвид претходното, во **правилникот наведени се стандарди, но не е наведено кои од нив се задолжителни за имплементација (доколку има такви).**

Исто така, треба да се има предвид дека согласно членот 61 став (4) од ЗЕК, **стандардите и/или техничките спецификации АЕК треба да ги објавува на својата веб страница.**

- Во Анекс 1 од пакетот Директиви на ЕУ од 2009/2018 година утврден е целосниот список на обврски кои може да му се наметнат на оператор, додека согласно член 55 од ЗЕК, утврдени се видовите податоци кои може да се бараат од оператор да ѝ ги доставува на АЕК.

Согласно истиот член од законот, податоци не смее да се бараат од оператор **пред или како услов за обезбедување јавни електронски комуникациски мрежи** и истите треба да бидат пропорционални и објективни за целта за која ќе се употребат.

Имајќи го предвид претходното, податоците кои треба да ги обезбеди оператор пред изградба на мрежа, како што се: податоци за капацитетите на проектирана мрежа, број на можни корисници, барања за најразлични пресметки за сигнали, однос сигнал/шум/пречка, хроматска/поларизациска дисперзија, како и обврската независно акредитирано инспекциско тело да изврши одредени мерења по изградбата на мрежата, се бараат согласно **правилникот, но без да се наведе причината/целта за која тие податоци/мерењата се бараат, односно дали истите се бараат заради следење на спроведување на одреден задолжителен стандард. Доколку не станува збор за такво нешто, овие обврски треба да изостанат.**